

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri ilimiz Yüksekova (Gever) ilçesine bağlı Çobanpınar (Wargenima) köyü, 2016 yılından bu yana ağır askeri ablukalar, fiili kısıtlamalar ve güvenlikçi politikalar nedeniyle temel insan haklarının sistematik biçimde ihlal edildiği bir yerleşim alanına dönüşmüştür. İran sınır hattında bulunan bu köy, 4 karakol, 12 askeri kule, sınır duvarları ve gözetleme kameralarıyla çevrili bir yapıda, adeta “açık cezaevi” koşullarında yaşam mücadelesi vermektedir.

Bu köy özelinde uygulanan fiili sıkıyönetim, yalnızca güvenlik gerekçesiyle izah edilemeyecek ölçüde sivil hayatı baskı altına almıştır. Köydeki:

- **Yayla ve mera yasakları,**
- **Geleneksel düğün ve kültürel ritüellere yönelik yasaklar,**
- **Su kaynaklarına erişimin engellenmesi,**
- **Köye giriş-çıkışın saatlerle sınırlandırılması ve özel izin şartına bağlanması,**
- **Yabancı uyruklu (özellikle İranlı) akrabaların köye alınmaması,**
- **Mayın tehlikesi ve temizlenmemiş araziler,**
- **Askeri yol çalışmalarının altyapıya verdiği zararlar ve neden olduğu sağlık sorunları,**
- **Dışarıdan işçi girişinin dahi yasaklanması,**

Gibi uygulamalar, yalnızca Çobanpınar'da değil, Kürt nüfusun yoğun yaşadığı birçok sınır köyünde benzer biçimde yürütülmekte ve yurttaşların anayasal haklarını fiilen askıya almaktadır.

Köy nüfusunun büyük çoğunluğu bu koşullar nedeniyle göç etmek zorunda kalmış; 150 haneden yalnızca 25'inin kaldığı bildirilmiştir. Hayvancılık ve tarım neredeyse tümüyle bitirilmiş, yaşam alanları daraltılmış ve halk yoksulluk, yalnızlık ve sürekli gözetim haliyle başa bırakılmıştır. Özellikle Yusuf Akın isimli bir çocuğun askeri bölgede patlayan bir mayın sonucu ağır yaralanması, bu yapısal sorunların ciddiyetini gözler önüne sermektedir.

Bu durum hem Anayasa'nın 17. (yaşama hakkı), 23. (seyahat özgürlüğü), 56. (sağlık hakkı) ve 90. (uluslararası sözleşmelerin iç hukuktaki bağlayıcılığı) maddelerine, hem de Türkiye'nin tarafı olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi gibi çok sayıda uluslararası belgeye açıkça aykırıdır.

Dahası, bu güvenlikçi yaklaşım, Kürt sorununun demokratik çözümünü, hak temelli barış politikalarını ve toplumsal adaletin tesisini engelleyen bir karakter taşımaktadır. Bölgede kalıcı barış ve güvenlik ancak militarist uygulamaların son bulması, halkın onuruna ve kültürüne saygılı bir idari yaklaşımın benimsenmesiyle mümkün olabilir.

Hakkâri özelinde, Kürt halkının yoğunlukta yaşadığı birçok yerleşim biriminde benzeri güvenlikçi pratiklerin bir "normal" haline gelmesi kabul edilemezdir. Bu uygulamaların, Türkiye'de demokratikleşme, eşit yurttaşlık ve barış içinde bir arada yaşam ilkelerine aykırı olduğu gibi, toplumsal hafızada da kalıcı kırılmalar yaratacağı açıktır. Hükümetin ve ilgili bakanlıkların bu hak ihlallerine son vermesi, hukuk devleti ilkeleri gereğidir.

Bu bağlamda;

1. Çobanpınar (Wargenima) köyüne giriş-çıkışların 07.00-19.00 saatleriyle sınırlandırılmasının yasal dayanağı nedir? Bu uygulama hangi idari veya askeri karara dayanmaktadır?
2. Köyde ikamet etmeyen kişilerin düğün, taziye veya sağlık gibi acil nedenlerle köye alınmaması yasal mıdır? Bu konuda İçişleri Bakanlığı'nın bir talimatı veya genelgesi mevcut mudur?
3. İran vatandaşı olan akrabaların köye alınmaması hangi hukuk normuna dayanmaktadır? Bu uygulama diplomatik teamüller ve temel insan hakları açısından nasıl değerlendirilmektedir?
4. Köydeki düğünlerde davul-zurna, halay, geleneksel kıyafet ve ritüellerin yasaklanmasının hukuki gerekçesi nedir? Bu yasaklar hangi makam tarafından ne zaman getirilmiştir?
5. 2016'dan bu yana köyde yaşanan göçlerin sayısal verisi nedir? Kaç hane göç etmiş, nedenleri Bakanlığınıza bildirilmiş midir?
6. Askeri uygulamalardan kaynaklı psikolojik baskı ve gözetim altında yaşam nedeniyle köylülerde ortaya çıkan travmalarla ilgili bir çalışma yapılmış mıdır?
7. Köy halkının Hakkâri Valiliği başta olmak üzere idari mercilere yaptığı başvuruların sayısı, içeriği ve bu başvurulara verilen yanıtlar nelerdir?
8. Hakkâri, Van, Şırnak, Ağrı gibi illerde benzer şekilde giriş-çıkışların sınırlandırıldığı, gözetim kuleleriyle çevrili kaç köy bulunmaktadır?
9. Fiili sıkıyönetim halini andıran bu uygulamaların kaldırılmasına ve sivil yaşamın normalleşmesine yönelik herhangi bir planlama yapılmakta mıdır?